

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIV.

V Ljubljani 14. mal. travna 1871.

List 15.

Naj podamo še izvorno papeževo pismo do katol. družbe, kterege prestavo je bila zadnjič prinesla Danica, da se tako imenitna reč ohrani za zgodovino.

Pius P. P. IX.

Dilecti Filii salutem et Apostolicam Benedictionem. Ne putetis fieri posse ut unquam obliviscamur fidem et pietatem amantissimorum filiorum, quales profecto Vos litteris Vestris ad Nos datis et adjectis subscriptionibus Vestris non exiguo volumine comprehensis, ubi expetita catholicorum votis definitio de infallibili Romanorum Pontificum Magisterio ab Oecumenico Vaticano Concilio fuit edita, uberrime demonstrastis. Quamobrem, Dilecti Filii, licet serius quam voluissemus, praecipuo tamen affectu gaudemus nunc litteris Nostris testari Vobis consolationem, quam egregii sensus a Vobis expressi cordi Nostro attulerunt, cum probe conspiceremus piam exultationem Vestram ob illam definitionem editam ac luculentum intimae fidei obsequium erga ipsam et testimonium, cum filiali prorsus erga Nos et hanc Petri Cathedram et sincero amore conjunctum. Vere insita fides animi ex oris confessione elucebat, et fides praeterea non nova sed avita ac domestica et patria demonstrabatur. Vos itaque, Dilecti Filii, clarius per Vos intelligere potestis, quam Nos verbis exprimere possimus, quam gratos eximios sensus Vestros habuerimus, nec ullo modo dubitandum Vobis est, quin paterna caritas Nostra sinceræ devotioni et pietati Vestrae devinctisque huic Cathedrae animis omni ex parte respondet. Ardentia autem vota quae adjecistis pro Nobis et pro Ecclesia Dei gratissimo prosequentes animo, arbitramur hoc certamen, quod sustinemus tam acerbo tempore, et amorem in Nos Vestrum Vos satis impellere, ut assidue ac fervide in tantis adversitatibus Deum adprecemini, quo exurgat in auxilium Ecclesiae suae, fidem debilium roboret, fortium virtutem adaugeat, zelum filiorum suorum in sua causa tuenda confirmet ac provehat, et voluntates hominum ad justitiae veritatis et fidei amorem convertat, ex quo solum expectare fas est, ut humana Societas e tot gravibus malis eruatur. Nos interim Vobis ac familiis Vestris omnia supernarum gratiarum munera a domino Clementissimo exposcimus, et singularis Nostrae benevolentiae testem Apostolicam Benedictionem Vobis singulis et universis, Dilecti Filii, quorum subscriptiones excepimus, peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 18. Martii Anno 1871. — Pontificatus Nostri Anno Vicesimoquinto.

Pius P. P. IX.

Sedanje nevarnosti in dolžnosti katoličanov.

(Konec.)

3. Zlasti je pri tolikih nevarnostih treba, da še bolj čujejo in na vse strani svoje dolžnosti spolnujejo tisti, ki so po svojem stanu ali službi čez druge postavljeni, starši in gospodarji, učitelji in gosposke, in posebno duhovni pastirji. Vsi ti naj ojstro in skerbno pazijo, da se popačeni duh naše dobe v njih hiše in soseske ne vrine, in ako se je že vrinil, da ga z vso modrostjo zatira; zlasti naj tudi vsi skupaj skerbno čujejo, da se cerkveni časi in obredi spoštujejo, Gospodovi dnevi spodobno posvečujejo. Odgovor bodo dajali vsakoršni

predniki, kako zvesto so spolnovali dolžnosti do sebi zročeni, in ko bi čuvaji spali, bi sovražnik prišel in ljuliko zasejal, prišel hudič in pobral dobro seme. Tudi pri tih prednikih je treba vzajemnega (nasprotno pomagljivega) delovanja, ker le tako bodo kos mnogim nevarnostim, ki protijo njihovim podložnim; in žalostno bi bilo, ko bi se od ene strani zidalo, od druge podiralo. Zastonj bi se trudil učitelj, ako ga starši z domačo dobro zrejo ne podpirajo; malo bo opravil nar boljši duhovni pastir, ako mu gosposka nasprotuje. Le ako vsi, dom in šola, cerkev in gosposka delajo v enem duhu, v duhu prave keršanske omike, bo njihov trud vspeh imel in sadu prinesel. Živa potreba je, da bi se

vsi po svoji moči prizadevali, da naj se odpravi brez-
 verni značaj novih šolskih postav, ter naj se v katol.
 deželi skozi in skozi katoliške šole v principu in djanji
 ohranijo in pospešujejo. Sicer bi bile šole kuga, ne do-
 brota. Zlasti naj bo modrim duhovnom priporočeno, naj
 v pravi modrosti po vsi moči na to delajo, da bo njih
 sveti in imenitni posel podporo imel pri hišnih prednikih,
 po soseskinem in šolskem odboru; ker le potem, ako
 je šola in cerkev, ter vsa soseska v tesni zvezi v delu
 za vsakoršni blagor mladosti in odraslih, se bo prava
 keršanska vednost čedalje bolj vkoreninila, in dobra
 keršanska izreja bo močna bramba zoper različne ne-
 varnosti naše dobe. Zato, vodniki keršanski, lotite se
 vzajemnosti, združene vzajemnosti, in vaš trud ne bo
 zastoj!

4. Zadnjič, ker so slabi časniki in spisi toliko škod-
 ljivi in nevarni, je treba, da se ta strup odstrani z dobro
 hrano, ki koristi umu in sercu, in zato je treba sker-
 beti za dobre časnike in bukve. Tacih pri nas med pri-
 prostim ljudstvom še pač močno manjka. Dostikrat še
 marsikter misli, da so bukve le za cerkveno pobožnost
 ali za take, ki družega dela nimajo, dostikrat pa tudi
 ne morejo zavoljo revšine si omišljevati koristnih bukev
 in časnikov. Sicer se je veliko zgodilo tudi v ti reči v
 novi dobi po dobrih časnikih, po družbi sv. Mohorja se
 je veliko dobrih knjig razširilo; čitalnice, ktere si za-
 nikarnih časnikov in bukev ne tegnejo, nove šole, du-
 hovnije in drugi dobrotniki so si v tem oziru mnoge
 zasluge pridobili. Pa še veliko več je tu treba v oboj-
 nem oziru, kar zadene razširjanje in pisanje koristnih
 bukev. Razširjanje se zamore zavoljo revšine spet zlasti
 z združeno močjo pospešiti, da se namreč napravijo
 farne ali soseskine bukvarnice, v kterih vsi udje dobi-
 vajo vsaj potrebnih časnikov in za njihov stan potrebnih
 knjig. Napravile naj bi se po manjših farah ali srenjah
 bukvarnice če tudi le majhne, in ker prosti ljudje težko
 in neradi tudi male stroške uterpé, se bodo gotovo tu
 in tam pri duhovnih in družih premožnejših našli dobrot-
 niki, ki bodo z večimi doneski ali z bukvami pripomogli
 k takim bukvarnicam, ki bi bile pod modrim vodstvom
 prave zakladnice sleherni fari ali šoli. Koliko časa se
 o praznikih nepotrebno potratiti ali še v greh oberne, ko
 bi lahko bil sosebnost mladim v pravo omiko in izobra-
 ževanje; koliko je praznega govorjenja v družinah, v
 kterih bi mogel marsikteri tudi drugim naznaniti, kar
 je koristnega bral; koliko nevednosti se najde pri iz-
 reji otrok, pri gospodarstvu in rokodelstvu, pri poljo-
 delstvu in živinorejstvu, ktero bi le pridno čitanje pri-
 mernih knjig in časnikov, kakor solnce škodljivo meglo,
 čedalje bolj pregnalo. — Ravno tako je pa treba vedno
 novih spisov in knjig, ki so primerne potrebam
 časa in ljudstva, ki bistrijo um in boljšajo serce, ki
 dajejo narodu potrebnih vednost za njihov stan in se-
 danje okolišine. Za izdavanje tacih spisov skerbé mno-
 gotere društva in že omenjeni časniki, pa vsim tim je
 treba duhovne pomoči, da v resnici zamorejo vstreči
 potrebam in željam različnih čitateljev; treba je še zmi-
 raj novih spisov o mnogoverstnih vedah in umetnijah,
 da saj polagoma narod napredova in dohaja druge na-
 rode; treba je za razvedrovanje in kratek čas mikavnih
 spisov. Treba je pa tudi, da vsi taki spisi so navdihova-
 ni čisto keršanskega duha, in se varujejo brezvernega,
 okuzenega duha naše dobe in družih narodov. Zato ste
 poklicani za take spise vi verli učitelji, kterim je mla-
 dost v izrejo in omiko zročena, in zlasti vi mladi du-
 hovní, ki ste prejeli času potrebno omiko in poznate
 potrebe ljudstva, ki imate nalogo, na keršanski podlagi
 skerbeti za vsakoršno izobraževanje in blagostan ljud-
 stva, da ne le z besedo in zgledom zadostujete svoji
 dolžnosti, ampak po zgledu svojih slavnih rojakov Ba-

raga, Slomšeka in veliko družih še živih duhovnih bra-
 tov svoj čas in svoje dušne moči in pridobljene ved-
 nosti širite po spisih med naš mili narod, ki od vas
 želi in upa vse potrebne dušne hrane, da mu dajete
 zdrave piče in čiste studenčnice, ter mu ne bo treba iskati
 škodljive dušne jedi in umazane luže pri nasprotnikih
 cerkve in naroda. Vas je Bog sam poklical v tako važni
 dobi v tako imenitno službo, da jo Njemu v čast in
 ljudstvu v blagor opravljate in mnogoterim njegovim
 potrebam zadostovati si prizadevate. Vi imate biti luč,
 ki se ne stavi pod mernik, ampak svečnik, da sveti
 vsim, ki so v hiši; vi ste sol, ki ima pravi kus dajati
 vsim vednostim; vi ste kvas, ki ima prešinovati ves
 narod. Glejte, da ne bote lenemu hlapcu enaki svojih
 lepih darov zakopavali, temuč tudi s koristnimi spisi
 rodovitne storili. Tako bote veliki dobrotniki za ves
 narod, zvesti Bogu in svojemu poklicu, ter bode sad
 našega truda ostal na veke med narodom, za kterega
 ste se trudili tudi v tem oziru.

Tako se družimo o sedanjih nevarnostih svoje ljube
 matere ter jo branimo na vse strani z druženo močjo
 in delavnostjo in bodimo si svesti, da naš trud ne bo
 brez vspeha; kajti Gospod bo po svoji obljubi v sredi
 med nami, nas bo podpiral, razsvetljeval in blagoslav-
 ljal naše početja, in njegova nevesta bo po viharju oči-
 šena se še lepši in krasniši pokazala. Tudi veliko zmed
 nasprotnikov jih bo prišlo k boljšemu spoznanju, ko
 bodo po lastni skušnji kakor zgubljeni sin spoznali, da
 so po domišljevanji prostosti prišli v sramotno sužnost,
 in da je le v očetovi hiši za otroke pravi mir in blagor,
 in bodo spet iskali in zadobili poprejšnje pravice in
 zaklade v edino pravi cerkvi. — Zato po svoji dolžnosti
 serčno hitimo na pomoč sv. cerkvi v sedanjih nevarno-
 stih; združeni jo branimo in podpirajmo po svoji moči
 duhovni in neduhovni; ne utrudimo se in ne zgubimo
 serčnosti; vspeh bo obiln in zmaga gotova, ker Gospod
 sam je z nami in med nami ter bo poveličal svojo skriv-
 nostno nevesto brez madeža in brez gerbe v novem
 življenju in veličastvu!

Po Z—k.

Ogled po Slovenskem in stopist.

Iz Ljubljane. Prav prijetno veselico je bila
 katoliška družba svojim udom napravila veliki pone-
 deljek. Vse je bilo gосто napolnjeno s poslušavci in z
 velikim veseljem so spremljevali preč. gosp. kanonika
 P. Urha, ki so prav kratkočasno, podučno, pa tudi oso-
 ljeno pripovedovali, kaj je deputacija, zlasti slovenskih
 udov doživela, vidila in slišala na popotvanji v Rim,
 Neapelj itd. Veliko nedeljo popoldne pa je ravno ta
 čversti govornik v stoljni cerkvi razlagal bolj cerkveno
 strantega popotvanja, izhajoč od „častitljivosti gro-
 ba Kristusovega“ na „čast. grobov svetnikov
 Božjih,“ kar se jih zlasti po Italijanskem vidi — od
 groba sv. Petra v Rimu do groba sv. Marka že skoraj
 ob naši meji — v Benedkah. — Tudi naslednje sreč-
 kanje je družnike prav prijetno razveseljevalo, zlasti
 mladino. — Pokazalo se je zopet, da so sobe v Viran-
 tovi hiši veliko pretesne za veselice in shode katoliške
 družbe, in treba bode za take prilike najeti kako ve-
 liko dvorano. — Treba bode tudi misliti, kako naj bi se
 petindvajsetletnica Pija IX obhajala; kdor ima kako
 dobro misel, naj bi kaj svetoval. Drugod se že precej
 gibljejo.

Adresa do sv. Očeta in prošnja do ministerstva
 zoper oropanje sv. Očeta. (Dalje.) Košana 711—215;
 Kropa 120—120; Černuče 185—105; Brusnice 187—105;
 Dole 213—; Žiri 480—240; Stopiče 535—225; Lašiče
 374—130; Vojsko 324—195. Dosedaj še 44 duhovnij
 ni poslalo podpisov. —

Vélíki teden se je obhajal prav spodbudno v Ljubljani, sveta resnoba pri občinstvu je razodevala, da naj večí del prebivavstva dobro vé in čuti pomen tega časa. Vedno so bile cerkve napolnovane tri poslednje dni, véliki petek pa je bilo, bi djal, vse mesto pri Božjih grobih. So pa tudi ljubljanske cerkve za véliki teden kaj dobro oskerbovane, povsod so prav lepi Božji grobi. V Šenklašču je čisto nov Božji grob, ki je bil prav všeč občinstvu. Vravnan je skoraj bolj v podobo kapele kakor pa groba; vender, če se prav prevdari, je dosti naravno in jeruzalemskemu nekako primerno vravnán. Opaženje zunaj kapele (žalostne Matere Božje), ki seže v višavi višej od kapele, kaže Kalvarijo, kakor je v Jeruzalemu cerkev Kalvarija višej nad drugo cerkvijo, malo na strani. V kapeli sami zna predstavljati prvi oddelek tako imenovano „angelsko kapelo“ v Jeruzalemu, drugi pa pravi Božji grob, dasiravno je v podobi razloček, kar tudi drugač biti ne more, ako se hoče grob očiten storiti. Na mestu groba je tukaj tabernakelj navadne podobe s svečami ob straneh, nad katerim je na zlatni podlagi prav živa slika, kako Zveličarja v grob devajo; ob tabernakeljnu pa so štirje evangelisti, menda kakor popisovavci Gospodovega terpljenja. Ob straneh kapele je nekoliko malo predstavljanj iz Kristusovega terpljenja in od stropa visé nektere svetilke. Lepo se poda kupelnati verh odznotraj. Umetnik Volf z Borovskim je v postu delal Božji grob in ravno že poslednje ure ga doveršil. Stane menda 600 gl. Veliko nedeljo popoldne je bilo darovanje za novi Božji grob.

Obiskal sem več Božjih grobov, in kje je bilo zame to leto naj bolj ginljivo, pretresljivo? Ne véim, če bo kdo uganil?... Mene saj je naj bolj presunilo pri sv. Jurju na Gradu. Ob dvéh popoldne pride nas nekaj iz mesta v prav lepo, za ta čas primerno napravljeno cerkvico, če tudi nima Božjega groba prav za prav.*) Sv. Rešnjé telo je bilo na altarlji izpostavljeno, cerkvica ravno pravniško zagernjena ob oknih, da ni bilo vse preveč tema, na vélikem altarlji velik bel križ. Neko število jetnikov je na koru s tako prijetnimi glasi in umetno pelo lamentacije, impropéria, Ecce, quomodo moritur justus itd., da je vsako moglo le kolikaj malo občutljivo serce giniti. Spodej pa so se jetniki v sivih oblekah zmiraj bolj snovali v cerkvico ter je bila na zadnje skoraj čisto napolnjena. In kako postavno je bilo njih obnašanje, kako ginjeno so mnogi molili, zaporedoma kuševali križ na tleh pred altarljem, in sploh tako tiho in mirno se védli, da bi človek, kteri bi ne vedil, prej mislil, da ima pred seboj množico pušavnikov, kakor pa jetnikov. Sem ter tje se je zaslišal kak glasen zdihljaj. Pač je gotovo mislil marsikteri na Božji grob in opravila v svoji lastni domači cerkvi, ktere ne mara še dolgo ne bo gledal!

Ko sem vidil te ljudi, ki vsacega kaka huda pregreha teži, se mi je zdelo, da vesoljni svet s svojim človeštvom ni družega kakor vélika ječa. Koliko jih morebiti prosto in kakor poštenih po Ljubljani hodi pred Božje grobe ta dan, ki se jim je še hujši sodbe pred vsegavedočim Sodnikom bati, kakor pa temu ali nemu omenjenih revežev, sicer z vélikim grehom, ki se pa spoznajo in pokoro delajo!

Vreme je bilo dosti prijetno, in zlasti vélika sabota se je vstajenje zamoglo povsod častitljivo obhajati, kar se je tudi sploh godilo. Nekteri neveren neobrisanec sem ter tje vender ne more skaliti celega lepoglasja, kakor tudi bi rad, ako n. pr. ne deleč od procesije pokrit stoji ali celo meni, kdo vé, kako moško se mu podá, če svoje berke in smodko zveči takrat, ko drugi molijo svojega Stvarnika in Odrešenika! Kdor verske

*) Morebiti kdo dobro misel dóbi, da bi jetnikom kak majhen in čeden Božji grob napravil?

opravila íše gerditi, kaže, da ima še nekaj mokrega na podbradku in je potreben koga, ki bi ga malo obrisal; kdor se pa celo takrat po „íratzovsko“ véde, ko procesija z živim Bogom blizo njega gre, on je v olíki prvi za kozli in kravami. Zakaj, če mu Bog ni dosti velik, da bi se pred njim lepo ne vedel, kje pa se če čedno vesti?! Vidil sem mnogoterih ljudi pri derviškem plesu v Carigradu, kar je res kaj neumna šega; ali če jih je kdo pričujočih tudi miloval zavolj njih nevednosti, neobtesano se nihče ni obnašal. Je mar treba še pristavka: kaka reva je napihnjeni meh, ki se hoče med olikane šteti, pa taka neumnost iz njega gleda, da Vsegamogočnemu, ki mu vender oditi ne more, dolžno čast odreka!

Pri sv. Jurji pod Kumom. — Hvala Bogu, tudi pri nas smo od 23. do 30. pr. m. obhajali sv. misijon! O dosti vgodnem vremenu sošlo se je vselej toliko ljudstva, da je enekrat 2–300 ljudi le zunaj cerkve (pri odpertem oknu) lepe pridige moralo poslušati. — Tehtni in prepričavni govori so delali, da se je uternila marsiktera solza ginjenja, in še bolj resnične pokore kakor smemo upati. Zadnji dan prišlo je več veljavnih mož z županom vred zahvalit se čč. oo. misijonarjem za njih véliki trud in njih prelepe nauke. Neki pošteni poséstnik se je zakasníl in ni bil med njimi; močno mu je bilo žal zarad tega. Pripovedoval je pozneje: Premišljeval sem danes zjutraj sem in tje, s kterimi dovolj dostojnimi besedami bi tudi jest svojo hvaležnost izrekel? Ravno tako bil bi govoril in ne drugači: „Hvala Bogú za dobroto sv. misijona; hvala našemu gosp. fajmoštru, ki so vas poklicali; posebno pa vam, častitljivi gg. misijonarji, preserčna hvala za ves vaš trud in véliko vaše terpljenje; Bog naj vam za vse to obilno poverne v sv. nebesih!“ — Nebeški Oče, od kterega izhaja vsak dober dar, On naj zdaj nas vse milostno obrani do zadnje ure v stanovitnosti, to je, v storjenih dobrih sklepkih, kar bo le nam v prid za čas in za večnosst! — Čast. Bogú, in nam sv. nebo! —

Iz Gorice. Zadnje dni tihega tedna so imeli tukajšni mali semeniščani duhovne vaje. Imela sta o ti priložnosti govore do učencev v. č. g. vodja Marušič Jožef in v. č. o. Oton Bergmeister, višji tukajšnega kapucinarskega samostana. Cvetno nedeljo je bila spoved, in v ponedeljek po tem so prevz. knez in nadškof s sv. mašo dokončali vaje, in delili vsim učencem presv. obhajilo. Poglavitna reč pri duhovnih vajah je molčanje in premišljevanje, to pa je tudi mladini nar huje spolnovati, ki govori, kakor čebelice vedno šumljajo v čebelnjaku. Vendar so se vsi mladenči, mali in večí, prav moško obnašali in vse na tanko spolnili; kar jim je bilo zapovedano ali nasvetvano. Zamore se veseliti naša nadškofija tega semenišča in vse naprave v njem, in smé se nadjati, ker mali semeniščani nam dajejo lepi up krepkega dobro podučenega in gorečega duhovstva.

Prašanja pri duhovski poskušnji v Terstu sveč. 28., 1. in 2. sušca 1871.

a) **ex theologia dogmatica :**

1. Exponatur et probetur catholica doctrina *de unica in Christo persona*, et subjungatur, utrum *humanitas Christi adoranda sit cum Verbo*, eodem vel diverso cultu *latria*. 2. Quosnam effectus producit *justificatio* in homine peccatore? An sufficit fides sine operibus ad consequendam justificationis gratiam? An non S. Paulus opera excludit per verba ad Romanos Cap. III. v. 28: „Arbitramur justificari hominem per fidem sine operibus legis?“ 3. Praemissa probatione *existentiae purgatorii* ostendatur, utrum animabus in eodem detentis viventium suffragia prosint.

b) **ex theologia morali:**

1. Quid docet ecclesia catholica *de consiliis evange-*

licis? 2. Proposita breviter doctrina de tentationibus, indicatisque mediis ad tentationes vel vitandas vel vincendas, illustrentur verba S. Jacobi I. 12—15: „Beatus vir, qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitae, quam repromisit Deus diligentibus se. Nemo cum tentatur, dicat, quoniam a Deo tentatur; Deus enim intentator malorum est; ipse vero neminem tentat. Unusquisque vero tentatur a concupiscentia sua abstractus et illectus; deinde concupiscentia cum conceperit parit peccatum, peccatum vero cum consummatum fuerit, generat mortem.“ 3. Tenor et spiritus primi et secundi praecepti ecclesiae exponantur.

Casus. Rustica mulier arcanis quibusdam vocibus, benedictionibus stisque unctionibus aegros curat. Quaeritur: a) num in eo *superstitionis* iusta suspicio sit; b) quid ad hanc rite discernendam?

c) ex jure ecclesiastico:

1. Quando *beneficium ecclesiasticum* vacare dicitur? Quibus modis redditur vacans? Quanam sunt jura et obligationes administratorum vacantium beneficiorum? 2. Praemissa definitione impedimenti matrimonii, detur impedimentorum divisio, et ostendatur, cui potestati competat jus statuendi impedimenta matrimonii respectu habito ad eorum divisionem? An etiam ex sponsalibus oritur quodam impedimentum matrimonii? quotuplex? et an agnoscitur a lege civili austriaca? Quid agendum, si ex titulo sponsalium difficultates contra matrimonium moventur? 3. Quid administratores bonorum ecclesiae circa expensas faciendas ex redditibus ipsius ecclesiae observare debent?

d) ex Homiletica:

1. Quid homilia major, quid minor? Ennumerentur praerogativae homiliarum. 2. Quid pertractatio in sermone sacro? quotuplex, quibus elementis componitur quaelibet pars? quotuplex finis pertractationis? 3. Fiat synopsis sermonis sacri in pericopam Evangelii Dominicae in Septuagesima. Exordium per extensum elaboretur.

Examen subierunt sex sacerdotes; e quibus quatuor cum distinctione, unus cum laude, unus vero simpliciter adprobati fuere.

Iz nemškega Gradca (Konec.) — Dalje: Dunajčanje imajo svojega Dittesa. Ker je tudi bukve o izreji spisal, je pred svetom pokazal, da Dunajčanje njegovo poverhno vednost predrago plačujejo. Učeni časniki so to očitno dokazali (prim. Wiener allgemeine Litt. Z. 1870. S. 126. Zadnji stavek je: Dittes ist eben gar nichts anderes als ein pädagogischer Schwindler). Vendar tudi v tem je bilo treba tukaj Dunajčane nekako posnemati. Vstanovili so tu viši mestnjansko šolo (Bürgerschule) in služba za ravnatelja je bila razpisana. Med 13 prosilci je bil tudi mlad ptujec, protestanški učitelj Eisfeld, od kterege se nič posebnega drugega ni vedilo, kakor da je ud demokratiškega društva, in da je tam v očitnem govoru izrekel, da bi država s premoženjem zatertih samostanov smela kaj boljšega začeti, kakor nižjemu dubovstvu plačo dajati. (Pred njim je namreč nek govornik zahteval, naj se kloštri odpravijo in se s tim nižji duhovščini pomagata.) Mesto, ki je deželni odboru imelo tri izmed vseh prosilcev nasvetovati, je njega na drugem mestu nasvetovalo, in dež. odbor je njega imenoval šolskega vodja. —

Kadar kdo premišluje take dogodke, mora pač srečo vošiti Kranjcem, da imajo deželni odbor in dež. šolski svet, ki še gledata na želje in potrebe katoliške dežele, katol. nrave in cerkve. Pač bo kat. duhovstvo na Kranjskem pozabilo bridko zabavljanje in krivičenje zastran „političnih agitacij,“ ko vidi, da z zmernim političnim delovanjem je pripomoglo, da vera tudi pri prihodnjem zarodu ne bo že v šoli zadušena in da možjé,

ki majo šole v rokah, zaslužijo res zaupanje ljudstva, ki ga jim je pri volitvah skazalo.

Da vendar tudi kaj veselega povém, omenim, da je slavni tukajšni pridigar in vrednik „Wahrheitsfreund“ Msg. dr. Hebenstreit v kljub demokratičnemu društvu bil v mestni odbor voljen, ker se je „več neklerikalnih volilcev“ očitno vperlo zoper nasilstvo omenjenega društva.

Gotovo je še mnogim znano, kako je Danica pred več leti že nabirala za duhovsko društvo za podporo revnih ali obnemoglih duhovnov. Že takrat je teržaška škofija imela enako društvo in tukajšna škofija ga ima že 15 let in z društvom je sklenjena duhovska bolnišnica, ki jo v skerbi imajo tukajšni usmiljeni bratje. Lansko leto pa so se društvene vodila preuredile in koj se je društvo s privoljenjem ces. namestništva na novo poživilo in razširilo po vsi škofii. Sprejemajo se le duhovni te škofije; vstanovniki obljubijo v enem letu 100 gl. enkrat za vselej plačati, udje pa ali 40 gl. na enkrat, ali pa vsako leto po 2 gl. Da bi se pa zavolj te vstanovbe obnemoglih duhovnom pri že sicer pičli plači ne tergalo, se po „štatih“ podpora daje le začasno tu pa tam (vom Fall zu Fall). In cesarsko namestništvo je tudi to priznalo. Zakaj kakor imajo učitelji in vradniki tu in tam podperne društva za vdove in sirote svojih udov — in se vender tem zavolj tega postavna pokojnina ali penzija ne krati, takó si tudi duhovstvo pri pičlih dohodkih ne priterguje zato, da bi potem ubogim tovaršem ne bilo vendar nič pomagano.

Če bi s časom v ljublj. škofii se spet kaj takega poskusilo, Vam pošljem „štate“ tukajšne. Po oporoki kterege prijatla duhovščine in po malih letnih zneskih bi se morebiti s časom veliko dobrega storilo. — Bonner Litteraturblatt“ 1870 Nr. 22 Sp. 752 berem o neki brošuri škofa Dupanloup-a“ „Über das gemeinsame Leben im Weltklerus“ (v nemški prestavi: Mainz. Kirchheim 46 S., 4 Sgr.) Ne po klostersko, ampak le v vedni pismeni zvezi, po določenih pravilih in zborih so (ne po škofovem nasvetu, ampak sami od sebe) v zvezo stopili nekteri mladi duhovni po več francoskih škofijah, da bi se seminarski duh bolj med njimi ohranil, ter bi posamezni in osamljeni za uk in pobožnost se ne ohladili, in imajo iz tega, kar jim čez dohodke ostane, skupno kaso za pomoč obnemoglih, za podporo semenišč (posebno na male semenišča bo pri vedno večem pomanjkanju duhovstva treba vedno bolj skerbeti), in sploh za odrejo mladih ljudi za duhovski stan. Pa se nobeden ne sili pristopiti, in škof obljubijo, da bodo do tistih, ki niso udje, ravno tako nepristanski, le da bodo kar bo mogoče, udje tako postavljeni, da bodo bolj skupej, n. pr. k župniku, ki je ud, bo prišel kapelan, ki je tudi ud, in tako v soseščino itd.

S popotvanja. 16. suša ob 9 smo se peljali memo Magente, ki ni viditi kaka posebna reč. Sploh pa, ko popotva človek po Laškem, kateri tudi le malo občutka ima, ga globoko v serce boli, ko vidi neznansko zgubo, ktera je zadela naše cesarstvo s tim, da je zgubilo prelepe italijanske dežele. Ko bi bila Avstrija od nekaj manj čehljala Italijane in Nemce in s slovansko narodnostjo manj po mačehovsko delala, morebiti bi bilo sedaj kaj drugač. Preokušenci so radi nehvaležni.

Ob 10 smo bili v opanljivo lepem Milanu, s kterim se Turin pač ne more meriti. Čas nam je bil kratek odmenjen, ali prav govoriti, odmenili smo si ga bili sami, zakaj po gorenjem Laškem se nismo več tako domače čutili kakor po spodnjem. V Neapeljnu ljudje tako pohlevno italijansko govore, da bi človek prav mislil, da ima krotkega spodnjega Štajarca pred seboj, in tudi osebnosti so prijazne; po marsikterih gornjih krajih se ložej najde kaj osornega.

V naglici smo se peljali skoz Milan in k stolnici

sv. Karola Boromeja. O tako veličanskem poslopji se z malo besedami ne more kaj povedati. Nimam posebnega občutka za gotiški zlog, kdor pa to cerkev, zlasti zunaj vidi, mora stermeti, ko bi bil lesén. Tudi mora spoznati, da si kaj tacega ni mogel misliti, če mu je kdo še toliko dopovedoval in popisoval. (Morebiti o drugi priliki kaj več.)

O poldne smo z osebnikom dalje se peljali proti Padovi. Polja so z napeljano vodo namakane in lepo zelene ob Milanu. Nezmérno lepa in prijazna je lega mesta, tudi poslopja zale, in kar sem mem gredé mogel viditi, obilno v gotiškem zlogu; vendar niso nezmérno okinčane, — v Neapelnu so lepše.

Ob $\frac{3}{4}$ 2 nam je ob hribcu Bergamo, veliko mesto. — O $\frac{1}{4}$ 4 gremo ob Brešii. — Proti $\frac{1}{2}$ 5 se nam je prikazalo kaj mično veliko Garda-jezero, „Lago di Garda“ (Lacus Bennacus pri Rimljanih), 16 ur dolgo in 1—5 ur široko. Le majhen del pri Rivi je tirolsk, južna bregova sta laška od l. 1859 in 1866. Ob jutrovi in večerni strani hodi po dvakrat na teden parobrod po njem. Bardolino in Lazise (Berdo, Lazice) ob tem jezeru, poslednje z zavetnikom, ste očitno slovenski imeni. Ob jugovzhodnjem koncu tega jezera je Piskiera terdnjava, znana iz laške vojske, kakor tudi Volta in Gojto nekatere milje proti jugu. Kraj je prijeten, ob jezeru rastejo oljke, ciprese, smokve, terte in razno sadje; obdano je s hribi od tréh strani. Železnica gre dalje proti Veroni ob Novem gradu, Sommo Campagna, S. Lucia. — O $\frac{1}{2}$ 6 smo derdrali skoz terdnjave ob Veroni, ki jih je Avstrija delala in zdaj italijanski častniki ob njih šetajo. Gredé še mem Vičence in družih postaj smo zvečer o $\frac{1}{2}$ 9 prišli v Padovo in ostali smo pri prav čednih ljudéh, ravno ob cerkvi sv. Antona, pri „Belem križu.“ (Croce bianca). Kakor se nam je večkrat po poti primerilo, tako tudi ta dan: kosili smo še le zvečer. Maševal sem drugi dan v cerkvi vélikega sv. Antona. Kacih 16 svetnih duhovnov je sedaj pri cerkvi namesti poprejšnih oo. frančiškanov, pa vsak dan čez 50 maš. Rekli so, da hodijo maševat profesorji, to je tedaj znamenje, da je več duhovnih učenikov na ondodnih šolah. — Odmaševavši smo vidili predrago zakladnico za vélikim oltarjem ter brez števila svetinj. Posebno imeniten, kar to cerkev tiče, je lepo rudeči jezik sv. Antona v predragi in zali posodi. Zame je bila znamenita pa tudi koščica sv. Luka evangelista, kterege grob sem l. 1856 vidil v cerkvi sv. Justine ravno tega mesta; zdaj pa smo hiteli naprej v Benedke in nismo mogli še te prezale cerkve viditi. Svetinje v zakladnici se odpró po prižganih svečah, zraven je vselej duhoven v cerkveni obleki, ki pobožno obmoli določene molitve. — Sicer ima velika cerkev 6 kupelj, duhovniše je posebno lepo, na vélikem altarji silo svéč. Ob veliki cerkvi je manjši cerkvice in v nji kapela, v kateri je sv. Anton maševal.

Skoz postaje Dole, Grado, Meštre smo se odpeljali o $\frac{1}{2}$ 9 proti Benedkam. — V kake zadrege človek na popotvavji utegne priti, je skušil č. g. Sternad v Padovi. V gostilnici, ki je deleč od železnice, mu vzame hišni culo iz roke, češ, da jo bo na voz nesel. Na kolodvoru spazi, da cule ni, — pelje se s silno naglico nazaj v gostilnico. Med tem je hišni spazil culo, vzame voz, da bi ne zamudil in pride precej na kolodvor. Ker je utegnil vlak oditi preden naš tovarš pride, smo hišnemu pustili tovarševo culo pa tudi njegovo potno okrožnico ali bilet za vse popotvanje, da naj mu to izroči pričakavši ga na kolodvoru. G. Sternad pride vendar še o pravem času, in izroči mu hišni culo, ne pa listka ter odide. Konec je bil, da zraven skerbí in voznih stroškov je moral v naj večí sapi nov listek vzeti do Benedek in od ondod nazaj do Meštre. Nauk iz tega je: na po-

potvanji ne dajaj nič iz roke brez naj večí sile, in ne zanašaj se na nikogar razun le sam nase.

Od Meštra dalje se pričnó luže ali tako imenovane „Lagune“ ter stoji povsod voda med poljem. Kacih 6—10 minut gre poslednjič vlak po mostu skoz morje v mesto, kamor smo prišli okoli desetih popoldne. Deževalo je ves ljubi dan nam tako rekoč za slovo nazege popotvanja, ker poprej smo ves čas imeli naj lepše vreme. Po naših krajih pa, kakor smo pozneje vidili in že tam mislili, je bil takrat (16. in 17. sušca) na novo sneg zapadel.

Ako so Benedke že poprej upadale, se zdaj pod laškim liberalizmom čisto pogrézvajo v materijalnem oziru. Sloveča gostilnica „Bauer,“ v kateri smo bili ostali, je bila skoraj prazna in ljudje so tožili, da se jim slabo godi, odkar ni Avstrijancev. Ostudne podobe pa prodajalnice tudi tam kažejo, kakošen nesnažen gospodar je liberalizem s svojo baburo, ki jo imenujejo „novo jéro.“

V slavni cerkvi sv. Marka je zlasti to imenitno, da so pod cerkvijo ob severu našli staro, silo staro prejšno cerkev, ter je še le leto in dan, kar so jo iz blata spravili. Stalo je v nji poprej morje višej ali nižej v raznih časih in pristop v ta prostor je bil zapert. Stoji pa gornji prostor na obilnih malih stepričih iz lepega belega marmorja. Posvečena je bila sv. Teodoru; še le ko so bili benečijski tergovci telo sv. Marka pripeljali iz jutra, so cerkev temu svetemu evangelistu posvetili. — Pri vélikem altarji v gornji cerkvi so znameniti med drugim posebno stebri iz jeruzalemskega tempeljna, pa uni iz Egipta. Ob levi v lopi je nekak začasni reven spominek za Manin-a, ki je bil l. 1848 Benečanom z rogovilstvom nekako obnovil njih republiko, ki se je pa naslednje leto zopet utopila. Odkritoserčno govoriti pa, bi bila Benečanom bolj privošiti njih stara republika, kakor da so zapredeni v češ — edino Italijo in njene davke.

Italijansk tolmač nam je skazoval stare imenitne podobe in druge reči po starinskem knježjem dvoru, ki me niso odveč mikale. Pri vsacih vratih glavnih oddelkov stoji kak vratar ter gleda, da naj se mu pomolí kak dar. Sej so ga gotovo tudi potrebni reveži. Tudi strašne stare ječe, morebiti včasi s presiljavnimi razlagami niso gledavcu odveč prijetne. Tako gerdo v mnogih ozirih menda takrat vender niso delali, kakor sedaj v poslednji prusko-francoski vojski. Razložek je bil pa ta, da takrat so velike politiške prestopnike s priprostimi vred kaznovali po ječah; sedaj pa velikim, ki imajo tisuč-tisuče merličev, jokajočih vdovih in lačnih sirot na svoji duši, odkazujejo lepe grajšine in krasne verte, da po njih špansirajo ter vse, kar je treba za vedrilo in kratek čas, jih spustijo bežati na kozje otoke, jim delijo celo imenitne rede, visoke službe itd.

Na stolpu sv. Marka je vlekel veter skoz line, da se je človek skor za glavo bal, ne le za klobuk; toraj ni bilo nič prijetnega. Ogledali smo se hitro okrog po mestu, po otocih in po morji pa hajdi doli!

Krona našega popotvanja je bila 18. in 19. sušca v Gorici pri prevzv. nadškofu in potem pri mnogozaslužnem našem rojaku preč. gosp. kanoniku in dežel-nem poslancu Grabrijanu v Vipavi. V Gorici smo se namreč ločili, ter je gosp. kanonik Urh s tovarši gg. Peterlinom, Sternadom in Blažirjem šel naravnost v Ljubljano; midva z dekanom Kožuhom pa sva se odmenila domú skoz Gorico in Vipavo. Ondi ima namreč prečastiti dekan svoje nekdanje Šturce (ki jih ne more pozabiti in oni ne njega, ter so bili tavžentkrat srečni v nedeljo-večer in so vsi skup vreli, ga vidit slišat kaj od papeža, Rima itd.) — in pa svojega nepozabljivega dekana Grabrijana z drugim prijatli vred. V Gorici sva bila sv. Jožefa dan pri véliki maši v cerkvi, ki so jo

opravljali prevz. nadškof, obdajani od korarjev in obilne azistencije. Kaj častitljivo je bilo opravilo, lepo se podá nadškofu „pallium“, če tudi ta papežev dar in znamenje višjih škotov ni iz zlata in briljantov. Veselo je posebno, da so prečastitljivi nadpastir še tako terdnega zdravja in morejo s tako živo čverstostjo še vse opravljati. Po véliki maši je duhoven iz Vičence imel panegiriko (pre-slavljanje) od sv. Jožefa, v kateri je večkrat natezal tudi latinske besede. Kdor ni vaje, mu čudno bije na uho laško izrekanje latinskih besed in pristavljanje vokala k končnim zlogom, na pr.: „Virgo concipiet-e ete pariet-e“ itd., ker soglasnice same ob koncu niso kos njih italijanske usta izgovarjati. Vsa ginjena prav posebne gostoljubnosti prevzvišenega kneza in tolike dobrote Monsgn. Globočnika in drugih sva se podala popoldne proti Vipavi. Bila je ipavska lepa dolina že vsa kopna; dalje hrib Čaven je bil še močno bel in belkast, od Razdertega naprej pa še vse-čez s snegom zapadeno. Pri Černici med Gorico in Ajdovšino je še veliko „krasa.“ Ali bi se ne dal ta „kamniti sivec“ obdelati zlagoma? Greh je svet tako pustiti, — zdi se mi taki svet kakor znamenarjen človek — kamnitega serca in brez dobrih dél. Po zimi kamnje trebite, nikar za pečjó ne sedite, — kadar namreč burja dopusti. Da pa ta starka v rujavi suknji marsikaj zaderžuje, sva tudi midva skusila, ker tako je brila skoz ipavsko dolino in pometala po potih, da je bilo za ljudi in živino nevarno in namesto ene sva dve noči ostala pri preč. g. kanoniku Grabrijanu. Moram pa reči, da to pot nama burja ni krivice storila. — Še drugo jutro, 21. sušca, naji je po dolini srečevala, nad nama in dekanovo živinco hudo režala ta neusmiljena torka; vender hudega se ni zgodilo, razun da je tolik mraz pritiskal na kožo, kakoršnega morebiti že sedem lét nisem čutil, posebno ker sva iz toplejšega Laškega prišla v sneg. Moram pa reči, da po noči na železnici od Lorete proti Genovi ni bilo vse preveč boljše. Kapljice pikolita pri dobrem prijatlu g. dekanu v Postojni so nama ude pogrele za konečno pot do Ljubljane.

Peklenske vrata škripljejo. Kteri koli so se kdaj zoper Kristusovega namestnika vzdigovali, so černo znamenjani v zgodovini in njih madeža jim nihče ne bo zbrisal do konca sveta. K tem se šteje tudi parski kralj, ki navdan protestanškega sovražljivega duha zoper katoliško cerkev celo škotom svoje dežele brani dogmo o papeževi nezmotljivosti razglašati; Döllingerja pa v trošenji njegovih sovražljivih zmót podpira! Kolika strahovita odgovornost sloni na parskih kraljih pred Bogom, ki so na ondodni katoliški univerzi postavljali take učnike, da jih je zdaj izmed 62 potegnilo 44 zoper papeža in zoper cerkev! Pa kolika butara tudi na pohujšljivih učenikih, ki s svojim djanjem imajo sebe za nezmotljive in s trosivcem zmot vred! Ni se čuditi, ako sv. Duh mogočnim žuga, da bodo „močno terpinčeni,“ ker njih pohujšanje tako globoko seže, tako hude rane seka. Kar tiče parske, to tiče vse, ki zoper cerkev vlečejo. „Cogitaverunt et locuti sunt nequitiam: iniquitatem in excelso locuti sunt... Verum tamen propter dolos dejecisti ea cum allevarentur... Perierunt propter iniquitatem suam. (Ps. 72.)

Kadar koli je Cerkev kako versko resnico razglasila, vselej so vstali krivoverci, in sicer kakor n. pr. Luter, tako veči del nesrečni iz stanu, ki je prvi poklican vero terditi. Ni je resnice katoliške, da bi ne bila imela svojih sovražnikov. Tako se je zgodilo o razglašenji neomadežanega spočetja; tako tudi zdaj. Unkrat je bil nasprotnik zlasti učenik na Laškem, sedaj je učenik na Nemškem. Kaj pa je nasledek? Resnice ostanejo, krivoverci gredó in nihče se v kratkem zanje več ne zmeni. „Unita“ pravi: „Nam veljá pisanje Döllingerjevo, ki se punta zoper

dogmo nezmotljivosti papeževe, toliko, kolikor Ernest-Renanove bukve, ki so pobijale božestvo Jezusa Kristusa. — Kakošen šum je bil, ko je Ernest svoje pamflete na svitlo dal! In kdo se več zmeni zanj? Ravno taka bode s sedanjimi krivoverci, ker Cerkve sv. Dub še nikoli ni zapustil; napuhneža pa zapusti, kadar se terdovratno vzdigne zoper Cerkev. —

Iz Malabara v vzhodnji Indiji ima katol. list v Lincu obširno naznanilo o ondodnem misijonu, in nekatere reči so posebno znamenite.

Ondodna apostolska vikarija Verapolis z misijonškim Mangalore ima 233.000 katoličanov in 891 duhovnov latinskega in sirskega obreda. V deželskem oziru je misijon podveržen kraljema kohinskemu in travankorskemu, ki sta pa pod višim angleškim gospostvom. Zraven domačih in portugieskih katoličanov je ondi veliko nevernikov, mohamedanov, protestantov in anglikanov. Beseda je v deželi malabarska, portugieska in angleška. Obnebjje je precej dobro, naj veči vročina v svečanu, sušcu in mal. travnu. Od vel. serpana do vinotoka malokrat dežuje.

Dežela je po suhem nevarna z obilnimi kačami in po rekah z obilnimi krokodili. Marsiktere teh pošast čolne močno zaslédvajo. Ako je čoln majhen, je ena sama teh gerdôb kos ga prekucniti; ako je veči, se zedinita dva do štirih in išejo razdjanje doveršiti. Zvér človeka z repom mahne in ga potegne seboj v vodo ter se ga loti. Pred nekimi mesci gre že skor sedemdesetletna žena k vodi in spazi nekaj kakor čoln na vodi. Ker voda ni visoko stala, gre ta čoln na suho potegniti; bil je pa krokodil, ki je revo za roko zgrabil in seboj pod vodo potegnil.

Še drugi dogodek. Neko nedeljo gre eden navadnih ljudi, ne vé se zakaj, k blizo stoječi vodi (tonvu) ko so bili drugi, razun enga odrasenega in nekterih otrok, v cerkvi pri sv. maši. Tisti trenutek, ko se k vodi skloni, da bi si roke umil, ali kaj? ga zgrabi krokodil in ga moré nese v valove. Na vpitje priteče zmiraj več ljudi, spazijo pošast in jo išejo z drogmí in vilami iz vode izgnati. Krokodil pa derži človeka v žrelu in kakor kljubovaje v vodi zlagoma z njim igra. Poslednjič, ko ljudje pritiskajo in vpijejo, se zboji zvér in začne počasi na suho stopati. Pričujoči prestrašeni bežé; pošast, ki se jim hoče bližati, je zaderževana z umorjenim človekom in ne more ograje prestopiti; vleče se toraj na drugo stran tonva in terbusne v bližnjo vodo požrét svoj rop. Pričujoči so vse vidili od deleč.

Ob malabarskem otoku so tudi nestorijani z lastnimi duhovni in cerkvami. V 4 katehumenatih (napravah za podučevanje spreobrnjenecv) vsako leto 3—400 nejevernikov, protestantov in vmés tudi jakobitov in nestorijanov prestopi v katoliško cerkev, in prestopilo bi jih še več, ko bi bili potrebni pomočki. Tudi tam vsled prusko-francoske vojske misijon veliko škodo terpi, in treba bo celo veči angleško šolo opustiti, ako se ta reč ne zboljša.

Evropejski misijonarji so ondi posebno spoštovani, tudi od protestantov in nevernikov, zlasti od pervega kraljevega ministra, ki je nejevernik. Eden misijonarjev naznanuje iz Indije, da kralj v Travankoru je dal ukaz, da v cerkvi v Verapoli (sedežu apostolskega vikarija) mora na njegove stroške večna luč goreti pred sv. Rešnjim Telesom. To povelje je tako ojestro, da kraljevi prokurator mu mora večkrat v letu odgovor dati, če se spolnuye, ali ne.

Domovina in sv. vera.

Po slovenski domovini
Vabi Jezus k ženitnini,
Plete v vence svatovske
Snežnobe le limbarje.

Komu hoče jih poslati
In v spomin zvestobe dati?
Tebi, draga Slave hči!
Če nevesta vérna si.

Krasni vertec vidim stati,
Tam Marijo rož'ce brati,
Plete v vence vertnice,
Z Rešnjo Kerjvo barvane.

Komu hoče jih poslati
In v spomin zvestobe dati?
Tebi, moj slovenski rod!
Ak si veri zvest povsod.

Komu hoče jih poslati
In v spomin zvestobe dati?
Tebi, hrabri Slavjanin,
Ki si ženin verni sin.

Glej, slovenska domovina!
Tebi rajška ženitnina
Že pripravljena stoji,
Ak si cerkvi vdana hči.

Rožni germ na vertu cvete,
Tam pa sveti Jožef plete
V zlate vence solnčnice,
Z rujno žar'jo kličane.

Kdor pa vero zaničuje,
Rod svoj lastni gerdo psuje,
Jezus z Jožefom beži,
Ga Marija zapusti.

Jož. Virk.

Razgled po svetu.

Schulte-ta, profesorja v Pragi, brošura zoper dogmo nezmotljivosti je z določilom 15. sušca 1871 djana v zapisnik prepovedanih bukev (Index).

V **Parizu** se je undan obravnavalo, če je potreba kralje moriti, da se jih ljudstva znebijajo, ali pa naj se pustijo živeti. Rudečkarški dnevnik pariške občine pravi: Občina ima do vladarjev le eno dolžnost: Pomoriti jih!

Danica je pred nekaj časom obširno popisovala gnjusobe, ki so jih počenjali ostudni francoski klavci ljudstva ob koncu unega stoletja. Takrat še ni morebiti nobeden bravcev verjel, da bi se v našem stoletju zamogli tako nečloveški, popolnoma peklenski nauki tako hitro ponavljati: zdaj se pa vidi, česa je obsedeno človeštvo zdajci zmožno, kadar zapusti vero in se verže obupu v žrelo.

Laško. Kakošne smešnosti vzrokuje butoglava in cerkvi sovražljiva nova čera, naznanuje „Unità catt.“ v Torinu, ki mora plačati zdaj 600 lir globe, ker je 23. listop. 1866 prerokovala, da bode Napoleon III padel. „Dve reči ste čisto gotovi,“ je rekel ta list, „Končna zmaga papeža-kralja in neogiblivi padec drugega cesarstva. Napoleon III naj se pripravlja na žalostne pesmi svojega strica“ itd. Prosila je konečno „Unità“ Bonapartiste, naj številko tistega lista obranijo, ker o svojem času bi utegnili to še enkrat prebrati. Take besede so „v strašno svobodni Italii“ časniku nakopale pravdo, vrednik je bil obsojen na sedež za mesec dni in pa k globežu za 600 lir; vse sklicovanja niso pomagale nič. Med tem se je res Napoleon III prekucnil, in „Unità“ mora še le zdaj plačati, ker je prerokovala, kar je previdila, kar se je res zgodilo. Toda „Unità“ se ni prestrašila, prerokuje pa o ravno tej priliki, rekoč: „Zdaj pa poslušajte! Kar smo takrat pisali o Napoleonu III, ponavljamo o vas (ministrih) Sella, Lanza, Viskontivenosta: vi boste dokončali slabo. Vaš Sedan se vam bliža...“ Ako bode vredništvo tudi tukaj obsojeno, pravi, da rado plača novo globo ob dnevu, ko se prerokba tako spolni, kakor se je una. —

Kakor se godi na preblaženem Laškem s politiško in cerkveno varnostjo, tako je tudi z osebno. Une dni je bil anglešk plemenitnik kar v Koloseji oropav; pred „Porta del Popolo“ pa je bila pobrana nekomu vsa obleka. Ni je noči brez vlovov, ropov in napadov, akoravno Rim še nikoli ni imel toliko policajev kakor zdaj. Pri „Ponte quattro Capi“ počenja roparska derhal svoje gnjusobe, in sv. Jerneja otok je prava razbojniška jama (G. K.) — Take blagre prinesejo sovražniki vere, cerkve in duhovstva v deželo.

Nedavno je stal kraljevič Humbert v meščanski obleki pred Kvirinalom in neka uboga žena ga prosi milošnje. Princ ji verže nektare solde in zareži proti nji: „Koliko zaslužite pri tem rokodelstvu?“ „Ah Signore,“ je odgovorila, „quando c'era il nostro ben amato Papa mi fruttava molto, ma adesso che sono venuti questi brutti scomunicati, nessuno pensa ai poveri.“ (Oh, gospod! dokler so bili tukaj naš preljubljeni papež,

mi je dobro neslo, ali zdaj ko so prišli ti gerdi izobčenci, nihče ne misli na uboge.“ (G. C.)

Anajoči se razdraženih Rimljanov so novi gospodarji opustili misel, v Kvirinalu komedijo igrati.

Za veliko slovesnost Pijeve petindvajsetletnice v mescu rožniku se delajo po svetu velike priprave, kakor se naznanja velikemu odboru v Bolonjo. Katoliška mladina (Čujte!) v Bruselji je sestavila odbor, da osnuje glasovito skazovanje za tisti čas. Vikši škof v Malinu (Mehelnu) in škofje v Bruges-u, Gand-u, v Namur-u, v Liegi in v Tournai-u so poterdili početje in obljubili naj obširniši pomoč. — Mladina sloveče akademije v Madridu se zdaj o veliki noči posvetuje, kako naj se vravná, da se bode po vsi Španiji z veliko častitljivostjo preslavljala slovesnost pontifikata 25letnega Pija IX, ako Božja dobrota katoličanom podeli ta srečni god. Na čelu odbora so mladenči: Anton Marija Godro, Ramon Necedal in Josè Campos. — Tako se sliši tudi iz Holandije. — Adam Bock, poslanec držav. zbora v Berlinu, piše znamenite besede: „Naša domovina bode napravila kaj posebnega.“ —

K mesožerstvu v Pizi, odmenjeno na veliki petek, pristavlja „Unità“: Prostoverci so jeli mahati po jezuitih in jenjujejo z mahanjem po Jezusu. Goljufi so l. 1848 preslavljali papeža in poviševali papeštvo; hotli so ohraniti vse mnibe in vse nune; priporočevali so se fajmoštrom; približavali se k Božji mizi (ostudni iškarjoti!) priznavali so duhovske posestva: le samo jezuite so grajali kakor veri nevarne... Toda od jezuitov so prišli do družih mnihov — z nekterimi izločki; potem so izločke zaverгли in vsi redovi so bili zaterti. Od menihov so prestopili do kanonikov, in od teh do škofov, in od škofov na papeža; in zdaj, ko je Pij IX oropan in v ječi, je zbornela vojska zoper samega Jezusa, zbornela je zoper njega s peklensko jezo ravno v dan njegove prečešene daritve. Tisti strahoviti petek, ko je bilo solnce otamneno in se je tresla zemlja, in ko so se Hebreji križavci na persi tolkli, in je razbojnik spoznal svoje grehe in se skesal, — tisti dan bodo vitezi nove Italije bahaje skazovali svojo moč, ter bodo v Pisi piščeta obirali in prešiče goltali, in v Florencu bodo bruhali bogokletve, černili in teptali Križanega (se zbrali v nekak brezbožen posvet)... Predvarite pa, da za velikim petkom je v cerkveni zgodovini prisla velika noč; in zgodovini bogomorstva je nasledvalo strahovito razdjanje Jeruzalema.“

V **Bolonji**, če tudi je gosposka prepovedala označevati molitve za stiskano cerkev, se je v praznik sv. Jožefa v vsih 60 Božjih hišah molilo očitno „pro Pontifice captivo“ (za papeža jetnika). Nezmerno veliko ljudstva je prišlo z dežele v mesto k opravičilo.

Rimsko vprašanje se je v nemškem državnem zboru razodelo precej v začetku, v adresni obravnavi. To je znamenje, koliko je na njem ležeče. Mavtarji so strastno se poganjali za neposredovansko načelo v italijanski zadevi in zmagala je njih večina ter je nemški „reichsrath“ pokazal, da naj se Nemčija za to nič ne briga, da bi na Laškem pravica obveljala. Komur pa ni nič ležeče za pravico pri sosedu, on svojo lastno hišo podkopuje. Pri glasovanju so imeli celo nekteri hanoverski protestantje toliko občutka za pravico, da so glasovali s katoliško manjšino; med tem so pa tudi mlačni katoličani, izdávši katoliško reč, glasovali s protestanško-frajmavrarsko večino. Da je taka določba prvi mahljej za podkopanje pruske vladavne hiše, k temu ni treba prerokovanskega darú.

Rimsko. Pri sv. Petru v Rimu veliki teden ni bilo nobenega slovesnega opravila. — Mestna gosposka je hotla, da bi se za veliko noč razsvetlila šenpeterska kupla,

kar pa od cerkvene strani ni bilo dovoljeno. — Sv. Alfonsa Ligvori je prištet med cerkvene učence. —

„Unità“ piše, da so Italijanuhi v Rimu v god Marijnega oznanjenja na hribu „Citorio“ in pri dvoru „Madama“ delali kakor turki. — Svet tudi drugod po skoz in skoz katoliških deželah dela večkrat ob nedeljah kakor turki. Tudi naj težji robe, ki vender ni sila, se prevaževajo dalje ob dnevih Gospodovih, in dela in naklada se brez strahu po kolodvorih in sem ter tje še drugod. Če bode Bog to delj in bolj terpel kakor nekdanj v stari zavezi, to je pač prašanje. Nič se ni čuditi marsikterim nesrečam pri železnicah in tudi drugod, ker se dan Gospodov tako slabo posvečuje. Pri vsem upiranju, ukvarjanju in natezanju bode svet zmiraj bolj lačen in berašk, dokler se ne bodo dnevi Gospodovi bolje posvečevali. — Nekteri mojster pa pravi: Bolje je, da delam, kakor da bi pijančeval. Jaz ti pa rečem: da ne enega in ne drugega ne smeš, temuč praznike moraš posvečevati tako, kakor te vera uči, ako hočeš, da bode prav za-te, za tvojo ženo, za tvoje otroke, za tvoje polje, za tvojo hišo, in za vse.

V Parizu je še zmiraj ostudna bratovska vojska. Nobena stran ne more druge popolnoma zmagati, toraj vedno klanje, in če se ne pogodijo z lepo, bode nazadnje gotovo Prus vmés segel, in zanesljivo sebi ne v škodo. Med tem pa framasoni na Laškem tako gospodarijo, da se ni čuditi, ako se punt vname zoper nje. Dve sto in dvanajst milijonov primanjkljeja imajo pri tolikem cerkvenem ropu; toraj hočejo zopet davke zvišati, prebivavstvo pa se razdraženo brani in od vsih strani prihajajo protesti.

Med tem se pa tolikanj zoperna prusomanija tudi po Avstrijskem siti in govori se celo o skrivni, češ, nemško-avstrijski zvezi, ktere družnike naj vradi zalezujejo. Pravi Avstrijani ne Prusov in ne prusizma nočemo; naj se nam s „prusizmom“ prizanaša, potlej se bode tudi oslavljenih in razdeljenih Prusov toliko manj bati.

Thiers, kakor piše „Gazzetta d' Emilia“, je pri vsih skerbéh in opravilih do vsih evropskih moči okrožno razposlal, v kateri jih vabi, da naj se zedinijo, da papežu zagotovijo svobodo, ktero hoče njegovo ministertvo, ali z drugimi besedami, da naj obnové njegovo časno oblast.

Žena mačkarica. V Budi je une dni neka gospa vsim deveterim deržinam stanovanje odpovedala, ker je bila ena njenih naj ljubših mačk na dvorišu ubita najdena in ni zvedila, kdo je strahovito morijo doversil. Vsi, kateri pri nji kaj veljajo, celo njen advokat, so jo mečili, pa zastonj: zavolj stare mačke mora 9 deržin prihodnje kvatre iz hiše. Ima pa žena 10 mačk, vender jo tako serce boli za eno! — Da so Egipčanje mačke malikovali, to ni čudo; da jih malikuje pa dosti kersanskih žensk, to je vender odveč! Ali ni mar ubožcev, ki bi hvaležno uživali, kar polizejo te nevošljive nove „gospodičice“, ki jih je Bog stvaril za mišji lov, ne pa za kratek čas sitnim baticam.

Angleška deputacija je bila pri sv. Očetu 4. aprila o 1/2 12. Bilo jih je 37. Sv. Oče so lepo opomnili na nekdanjega prednika, ki je močno ljubil Angleško, namreč na Gregorija Velikega ter so pristavili: „ako se ne morem primerjati z njim v čednosti in učenosti, mu gotovo ne odjenjam v ljubezni do vas in do vaše cerkve na Angleškem.“ Potem jih priserčno opominjajo, da naj bodo edini v boju zoper vesoljnega sovražnika, v boju, ki ni le zoper papeža, temuč zoper Jezusa Kristusa in Marijo Devico.

Iz Ljubljane. Prečast. gosp. o. Salezij Volčič, kakor so že obiskovali samostane na Parskem, Tirol-

skem, Českem, Poljskem, tako so zdaj dobili iz Rima častno nalogo obiskati tudi vsih 23 kloštrov sv. Frančiška Asis. na Sedmograškem. Podali se bodo v to oddaljeno deželo v začetku mesca majnika. Ta posebna dežela ima med kakim poltretjim milijonom prebivavcev do 900.000 latinskih katoličanov in zedinjenih grekov. V nobeni avstrijski deželi ni tolke zmešnjave raznih vérstev in jezikov kakor na Sedmograškem. Razkolniški greki, luterani, kalvini, arijani, judovski sabotovci in nazarejci so po deželi; — zraven tega pa po rodu mnogotere narečja slovenstva, pa nemški, madjarski, armenski, rumunski, greški in ciganski jezik. Dežela, po madjarsko Erdelj, to je, gojzdna dežela, je res govska in s hribi obdana, ter 18 sotéska derži iz nje v sosednje dežele. Doline so prav rodovitne, gore bogate z zlatom, srebrom in drugimi rudninami, da ne kmali kje v Evropi tako. Soli se čez poldrugi milijon stotov na leto izvozi v druge dežele. Izmed dražih kamnov se nahajajo krizoliti, ametisti, granati, ahati, karneoli in kalcedoni. Zdravilnih in solnatih studencev je brez štečila. Ljudstvo je še bolj na nizki stopnji olike, pa dobroserčno. Samostani, ki jih imajo naš prečastiti rojak obiskati, so deleč narazen, po vsi veliki deželi raztreseni. Po deželi je dosti ubožnih cerkev, ubožnih in zapuštenih samostanov, žalostni nasledki mnogoverstva in dokaz, da luč katoliške omike ni mogla še prav predreti.

Pritožbe se slišijo, kako sta dva človeka v ponedeljek na Šmarni gori pohujšanje delala, pripoveduje se o pridušanju okrog cerkve, o motenju ljudi v molitvi, o pretepanju 2 mirnih mladenčev. Eden rogoviležev je bil „feuerwehrist“ v uniformi. (Morebiti se nam od ondot kaj bolj natančnega poročí.) Kaj bomo vender še doživeli! —

Za podamirala pl. Tegetthofa je „Slovenija“ oskerbela na 18. aprila ob 10 mertvaško sv. mašo v stolni cerkvi.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Prestavljeni so oč. gg.: Fetiht Frankheim Anton, duh. pom. iz Borovnice v Logatec; Jan. Parapat iz Podbrezja v Borovnico; Fr. Jeršič, lok. na Šenturški gori, je dobil lokalijo v Mekinah. Lokalija Planina (Stockendorf) je razpis 1. apr. — Umerla sta preč. gg.: Fr. Križaj, fajm. v Hrenovicah, 8. aprila; Jan. Kerst. Novak, starašina ljublj. korarjev, bivši semen. vodja itd., 13. t. m. ob 1/2 2 popoldne. Pogreb bode 15. t. m. dopoldne. R. I. P.!

V terzaški škofii. Preč. g. Mih. Kavčič, fajm. v Sušnjevici, se je podal v pokoj. Opravljaj bode duhovnijo začasno čast. g. Ant. Nežič, fajm. v Cepiču. Č. g. Jož. Flegar, duh. pom. v Pičenu, je prest. za duh. pom. v Sušnjevico. — Umerl je 21. sušca preč. g. Jernej Kraljič, kurat v pokoju. R. I. P.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Č. g. Gašper Martinec, fajm. v Vavtvasi 3 tol., t. j. s pristavkom: „Sv. Oče, sprositi meni in mojim farmanom srečno zadnjo uro!“ — Iz Podkraja 2 gl. — Od sv. Jakoba: Prošnja za sv. blagoslov 1 gl. — Z Dobovca 2 gl. — Iz dobrih rok 45 kr. — Z Vojskega 20 gld. s pristavkom: „Sv. Oče, blagoslovite pastirja in ovčice!“ — Per il fortissimo prigionere nel Vaticano — Pio IX 1 zecchino imperiale J. Dolničar. — Iz starega terga pri Ložu 20 gl.

Za mis. g. Cebula. G. J. Lomberger 6 gl.

Za afrik. misijon. Iz Vogelj 4 gl.

Za pogorelce v Razdertem. Iz Primskovega

Bl. Gostač 2 gl. — Iz št. Jošta 1 gl.

Za pogorelce v Dolenji vasi. Iz št. Jošta 2 gl.